

Hoe komt het toch dat de algemene gedachte nog steeds is dat in de vogelwereld mannetjes véél mooier zouden zijn dan vrouwtjes? Bij de vraag "Geef dan eens wat voorbeelden", worden meteen fazant, pauw en enkele eendensoorten genoemd, maar daarna blijft het al snel stil. Bij het bespreken van dit onderwerp worden meestal percentages genoemd van 70 procent en meer (mooiere mannen natuurlijk).

#### BIJLAGEN OP INTERNET

Vanwege hun grote lengte kunnen de bijlagen 1 en 2 niet worden opgenomen in *Natura*, hoe wezenlijk ze ook zijn bij de beoordeling van dit artikel. De twee bijlagen zijn elektronisch beschikbaar onder [www.knnv.nl](http://www.knnv.nl) (klik op 'Natura', klik op 'Bijlagen artikel Wout Couwenberg').

# Zijn die mannen allemaal zo mooi?

Het verhaal dat in de vogelwereld mannetjes veel mooier zijn dan vrouwtjes klopt niet. Dit is gewoon een menselijk verhaal met een menselijke benadering. Hoe en waarom soortgenoten in de vogelwereld elkaar bekijken, beoordelen, negeren, op details letten en reageren, agressief benaderen of accepteren, daarover moet nog veel en langdurig onderzoek worden gepleegd. Vogels zijn namelijk erg rationeel in hun doen en laten en beschikken bovendien vaak over voor de mens niet zichtbare of hoorbare kwaliteiten. Slechts beetje bij beetje worden nieuwe ontdekkingen gedaan meestal met behulp van voortschrijdende techniek.

## VERBLUFFEND

Nog steeds vindt er onderzoek plaats over allerlei facetten van vogels, maar over één onderwerp lees ik zeer weinig: in hoeverre zijn de mannen van de Nederlandse broedvogels, dwaalgasten, wintergasten en dergelijke, mooier dan de vrouwen. In 1994 heb ik in een voorbereiding op een vogelcursus van het IVN onderzocht in hoeverre mannen in de vogelwereld (naar menselijke maatstaven!) mooier zijn dan vrouwen. De uitkomst was voor mij destijds verbluffend en ik begrijp tot op de dag van vandaag niet, dat op dit onderwerp niet eerder diepgaander is ingegaan. Vandaar dat ik hier een poging waag.

## CRITERIA

Er is in de Nederlandse vogelwereld tussen de seksen qua verenkleed een zeer groot aantal soorten gelijk aan elkaar. Hierover bestaat voor mij geen enkele twijfel. Vervolgens zijn er soorten met:

1. kleine tot zeer kleine onderlinge verschillen, maar dit betekent nog niet meer of minder mooi;
2. nauwelijks waarneembare verschillen;
3. mooiere mannen natuurlijk.

Daarnaast bestaan er op andere onderdelen verschillen tussen de seksen zoals:

- a. het formaat;
- b. de lengte of vorm van de snavel.



Met uitzondering van de onder 3 genoemde categorie ben ik er van uitgegaan dat de soorten dan in mijn beoordeling gelijk zijn, omdat de genoemde verschillen niets met mooier hebben te maken en daar gaat het in dit verhaal juist om.

Hoewel dit artikel vooral over kleuren in de vogelwereld gaat, is dit slechts één onderdeel van de verschillen tussen mannen en vrouwen bij de vogels, er zijn meer aspecten die bij de partnerkeuze van belang kunnen zijn:

- a. de zang is van groot belang, mogelijk zelfs – of vaak – van doorslaggevende betekenis, omdat de vrouwtjes aan de zang veel meer kwaliteiten kunnen toekennen dan wij mensen met onze beperkte zintuigen kunnen waarnemen/vaststellen;

- b. een gezond ogend verenpak is uiterst belangrijk;
- c. vaak/soms bepaalt de uitslag van een gevecht tussen twee mannen de keuze;
- d. balts.

Deze korte opsomming kan zeker worden uitgebreid met aanvullende factoren die mede bepalend kunnen zijn voor paarvorming en nageslacht. Van belang is echter steeds: welke optelsom maakt het vrouwtje bij de partnerkeuze? Wat ziet en voelt zij wat wij mensen (nog) niet kunnen waarnemen?

## METHODE

Ik heb het onderzoek gesplitst in:

- \* 202 soorten die in Nederland als broedvogel bekend zijn (bijlage 1);
- \* 137 soorten niet in Nederland broedende vogels, zoals doortrekkers, wintergasten, invasiegasten, dwaalgasten en dergelijke. Deze soorten zijn in de telling meegenomen, wanneer ze in het verleden tenminste tien keer in Nederland zijn waargenomen (bijlage 2);
- \* een totaaloverzicht van deze 339 soorten.

## CONCLUSIE

De verrassende uitkomst is dat bij 77,6 procent van de Nederlandse vogels de mannen en vrouwen gelijk zijn of nagenoeg gelijk, en slechts bij 22,4 procent de mannen werkelijk mooier.

Wout Couwenberg is natuurgids en werkzaam in de vogelwerkgroep van de IVN afdeling Bergeijk-Eersel.

## Literatuur

HUSTINGS, F. & JAN-WILLEM VERGEER (2002). *Atlas van Nederlandse Broedvogels*, SOVON, Arnhem.  
DALTON, R. (2004). True colours. *Nature* 428: 596-597.  
MULLARNEY, K., L. SVENSSON, D. ZETTERSTRÖM, & P. J. GRANT (2003). *ANWB Vogelgids van Europa*. ANWB/Tirion, Den Haag/Baarn.  
NICOLAI, J., D. SINGER & K. WOTHE (1987). *Vogelgids in kleur*. 4e druk, Thieme Zutphen, 254 p.  
PETERSON, R.T., G. MOUNTFORT, & P.A.D. HOLLOM, (1983). *Petersons Vogelgids van alle Europese vogels*. 18e druk. Tirion, Baarn.

### Totaaloverzicht van alle in het onderzoek betrokken vogelsoorten

|                                  |     |        |
|----------------------------------|-----|--------|
| Man en vrouw gelijk              | 200 | 59,0 % |
| Nauwelijks waarneembaar verschil | 18  | 5,3 %  |
| Klein tot zeer klein verschil    | 35  | 10,3 % |
| Beide mooi (niet hetzelfde)      | 7   | 2,1 %  |
| Vrouw mooier                     | 3   | 0,9 %  |
|                                  | 263 | 77,6 % |
| Mannen mooier dan vrouwen        | 76  | 22,4 % |
| Totaal                           | 339 | 100 %  |